

Peccata minuta

Carrero Blanco

JOAN Ollé

A finals del 1999, la cadena SER em va convidar a comissariar (la paraula té delictes) una exposició al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona i després al Círculo de Bellas Artes de Madrid per commemorar els seus primers 75 anys, i de passada fer una volta pels últims tres quarts de segle de la nostra memòria comuna. L'exposició consistia en un itinerari per diversos àmbits, com si fossin habitacions d'una casa o angles d'un labe-

rint, cada un dedicat a un gènere radiofònic: les retransmissions esportives de totes les èpoques se sentien des de les porteries d'un immens futbolí a les barres del qual s'alineaven jugadors amb samarretes de tots els colors de la Lliga; els informatius matinals, al bany on rebíem les primeres males notícies del dia mentre ens rentàvem la cara; els comunicats de l'equip mèdic habitual de Franco, en una habitació d'hospital amb un llit buit, desfet i pixat...

El dia de la inauguració, presidida per Joan Carles I i Sofia, se'ns va proposar a Josep Ramoneda, director del Centre, i a mi acompanyar-los en la seva visita. Tots quatre obríem la comitiva, i a una prudent distància ens seguien Jesús Polanco, Jordi Pujol, Joan Clos i altres primeres o

segones autoritats locals. A més d'algunes sucoses anècdotes que van tenir lloc durant el recorregut, en un moment determinat vam accedir a un cubicle negre, amb una escassa llum rogenca al centre que emergia d'un cràter obert enmig de la sala que il·luminava els baixos d'un cotxe oficial estampat contra el sostre. El rei, murri, em va preguntar on érem, i jo no vaig tenir cap més remei que respondre-li el que ell ja sabia: al madrileny carrer de Claudio Coello, a les 09.27 hores del 20 de desembre de 1973. (Era Carrero ministro naval / y era su sueño volar y volar / hasta que un día ETA militar / hizo su sueño realidad / Y voló y voló y voló...) Joan Carles va donar una discretíssima ordre al seu assistent perquè ens deixés sols, ens va envoltar amb els braços a Ramoneda

i a mi i va sentenciar a mitja veu: «Jo no he desitjat mai la mort de ningú, però si això no hagués passat, avui nosaltres tres no seríem aquí». El Josep i jo ens vam mirar, amb ulls de mussol, des de la profunda convicció d'haver compartit un petit instant històric.

Agonia en la justícia

La Cassandra, estudiant d'història de 21 anys, ha sigut condemnada per l'Audiència Nacional a un any de presó per enaltiment del terrorisme per haver fet broma a través de Twitter amb l'espectre de l'almirall i impossible successor del Caudillo. ¿Qui si no una futura historiadora podria invertir temps i humor en memòria d'un ogre que no es va merèixer mai cap mena de record? Jo tampoc li desitjo la mort a ningú, però molt em temo que alguns aspectes de la nostra justícia estan en fase d'agonia. ≡

Petit observatori

JOSEP MARIA Espinàs

Cançons escoltades a Montparnasse

Entre una cosa i l'altra m'han passat els dies sense contestar, com volia, una carta publicada en aquest diari, enviada pel senyor Jordi Pausas des de París. És una carta que parla de mi com a observador, l'ofici que exerceixo en una columna d'aquest diari. I, mirant enrere, el lector em recorda amablement les cançons que vaig compondre i vaig cantar, atrevint-se, en el temps ja llunyà en què vam posar en marxa el grup dels Setze Jutges.

El que no podia esperar ara és que, des de París, recordés els títols d'algunes cançons, i menys encara que les cantés en el català original davant els seus amics de Montparnasse. Diu que reconeixen les melodies de les cançons i li demanen que les cantés en les meves versions en català.

El model de la Nova Cançó tenia un to francès, al basar-se en les emocions vitals

Com el lector comprendrà, aquesta inesperada informació em transporta a molts anys enre, quan fèiem néixer la Nova Cançó amb l'esperança que apareixerien cantants de mèrit -Raimon, Llach, Maria del Mar Bonet...- que es professionalitzarien amb un gran èxit.

Tinc la impressió que aquell model de cançó es basava, a l'inici, en l'expressió de sentiments explícits, en emocions vitals i també, a vegades, en un punt de sàtira. En aquest sentit, penso que tenien un to francès.

En tot cas, el que ens explicava el senyor Pausas em fa pensar que si sento als seus amics de París algunes versions catalanes les trobaran «familiars». Encara no s'havia imposat la duresa de l'electrificació musical, segons observo. En la música i en la veu em sembla que es tendeix a una sonoritat igualitària, més insistent que flexible. Abans manaven l'expressivitat, els petits retards d'una síl·laba, el joc d'intensitat de la veu.

M'agradaria que, després de reconèixer aquelles dues cançons per la melodia, els amics francesos de Pausas li demanessin per què va néixer una Nova Cançó catalana i per què -imon Dieu!- moltes d'aquelles cançons eren prohibides per la censura política. ≡

ELS DISSABTES, CIÈNCIA

Ciència per a tothom

Els investigadors, els centres i els mitjans han de popularitzar la recerca entre el gran públic

MANEL Esteller

Recordo uns estius de fa molts anys. Pujant per l'avinguda del Tibidabo amb el meu amic de batxillerat sota un sol de justícia amb la il·lusió d'anar al Museu de la Ciència, l'actual CosmoCaixa. I entrar a la instal·lació i començar a tocar tots els aparells amb el gran finale de la sessió al planetari. Felicitat pura, simple i innocent. Encara avui, massa tardors després, quan dono una conferència en una ciutat estrangera i em sobren un parell d'hores busco escapar-me al seu museu de ciència o d'història natural. A Europa n'hi ha d'excel·lents a Londres i Viena, però per a mi el gran descobriment van ser els museus Smithsonian al gran passeig de Washington que va des del Capitoli fins a l'estàtua d'Abraham Lincoln. Quan era un jove investigador, m'agradava passar-m'hi hores i aprofitava per dinar-hi, per estendre el temps que en podia gaudir. Tant de bo tinguéssim més instal·lacions similars a aquestes a casa nostra.

AQUESTS museus entenen la seva activitat com una tasca oberta a la societat, sense elitismes ni esnobismes, que tant mal fan a la cultura i a la ciència. Els nens hi arriben des de les escoles i instituts i les parelletes s'hi amaguen una estona. I això és el que necessitem: que l'activitat i el coneixement científic s'escampin més enllà d'aules corcades i oposicions carregoses, amb missat-

NUALART

ges abastables per tothom, rigorosos però que ens entrin pels ulls, les oïdes o les mans de forma planera, molts cops provocant un somriure. Això és, per exemple, el que fan els nois i noies de la Big Van, joves investigadors que compaginen la seva feina de laboratori amb monòlegs i acudits que des de la rialla i l'absurd ens fan entendre les reaccions químiques, les forces de la física o les malalties. Un treball imprescindible per fer digerir els conceptes científics a una societat que cada cop viu més ràpid i valora principalment la instantaneïtat. De la mateixa manera, iniciatives com la Pint of Science (Pinta de Cervesa i Ciència) o Els Esmorzars amb Ciència al 7 Portes apelen al nostre gust i hedonisme per implicar-nos en el dia a dia de la recerca. La ciència, amb una rialla i un bon àpat entra millor.

Els centres de recerca han d'im-

plicar-se clarament en aquesta missió d'estendre el saber científic i la passió per la investigació a com més capes de la societat millor. Donant suport a campanyes com la de la Setmana de la Ciència, que va permetre veure científics fent experiments com si fossin una obra de teatre per a un espectador que ha de quedar satisfet. I fent jornades de portes obertes als centres de recerca perquè els ciutadans es puguin passejar lliurement pels seus laboratoris, treure el nas aquí i preguntar per a què serveix aquella màquina.

Però els mateixos investigadors són també responsables de transformar la societat que els envolta. Si volem un suport transversal a l'educació, el coneixement i la innovació, hem de disseminar el missatge. No ser tan llepafils i tan sols oferir xerrades a Cambridge o Boston, sinó que també hauríem d'arremangar-nos

i fer-ho a Olot, Igualada, Reus, Figueres o l'Hospitalet. La meva experiència en aquest sentit ha sigut molt enriquidora i agraïda.

I HEM d'exigir als mitjans de comunicació públics que promoguin els espais on la ciència es vegi com una cosa divertida i excitant. Programes com Quèquicom i Dinàmiks de Televisió de Catalunya són magnífiques apostes en aquest sentit, però encara és imprescindible que n'hi hagi més i la implicació de les noves eines de comunicació social. És necessari que tinguem youtubers que facin difusió de la ciència. Un Rubius o un Vegeta de la recerca. I tot això ho hem de fer sense oblidar mitjans d'informació i entreteniment més tradicionals, com els llibres. Les seccions de ciència de les llibreries nord-americanes engloben des de biografies de científics, fins a assajos o llibres tècnics, però també best-sellers que tenen la ciència com a eix, com El emperador de todos los males o El gen, de Siddhartha Mukherjee. A vegades ens poden explicar coses molt complexes aplicant-les a exemples de la nostra vida diària i usant petits contes, com he fet recentment en el meu llibre No sóc el meu ADN. En aquest sentit, necessitem més científics que escriguin llibres de divulgació. La idea seria, a més de conscienciar la població i els estaments econòmics i polítics de la importància de la ciència, convertir el lector jove en un investigador. Fer-li empassar la llavor de la curiositat insaciable que ens devora cada dia en el nostre afany de descobrir més coses i veure el que ningú no ha vist mai abans. ≡

Metge. Institut d'Investigació Biomèdica de Bellvitge.